

Ryhmäviestintäosaaminen yliopisto-opiskelijoiden näkökulmasta: vuorovaikutuksen käytänteet ja ideaalit

Tessa Horila, Tampereen yliopisto

Mitra Raappana, Jyväskylän yliopisto

Lotta Kokkonen, Jyväskylän yliopisto

Suomalainen koulutusjärjestelmä painottaa läpi koulutusasteiden ryhmätyöskentelyn ja siinä keskeisen ryhmäviestintäosaamisen merkitystä. Korkeakoulukontekstissa ryhmätyöskentelyä pidetään hyödyllisenä sekä substanssioppimisen että työelämätaitojen harjaantumisen näkökulmasta (Rudawska, 2017). Samanaikaisesti työelämän tiimityö moninaistuu nopeasti: virtuaalisessa, globaalissa, monialaisessa ja tekoälyä hyödyntävässä tiimityössä vuorovaikutusosaamisen on esitetty korostuvan entisestään (Cardon ym., 2024). Kuitenkin tutkimus siitä, mitä 2020-luvun viestintäympäristöissä tarvittava ryhmäviestintäosaaminen on, miten se rakentuu ja miten sen merkityksistä neuvotellaan (Graves, 2021; Horila, 2025), on vähäistä. Tarvitaan lisäymmärrystä siitä, millaisena yliopisto-opiskelijat hahmottavat osaavan ryhmäviestinnän.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on analysoida yliopisto-opiskelijoiden käsityksiä osaavista vuorovaikutuskäytännöistä ryhmätyössä. Metodologisena linssinä toimii Grounded Practical Theory (GPT, Craig & Tracy, 1995; 2020). GPT-tutkimuksessa keskeistä on normatiivis-pragmaattinen pyrkimys ymmärtää, millaisin keinoin ihmiset toimivat hallitakseen vuorovaikutuskäytänteiden haasteita ja millaiset toiminnan ideaalit heitä ohjaavat. Analysoimalla toimijoiden kontekstuaalista käytännön viisautta tuotetaan normatiivista teoriaa siitä, miten vuorovaikutuskäytänteitä voidaan kehittää. Tutkimuskysymykset ovat: (1) millaisin keinoin yliopisto-opiskelijat pyrkivät hallitsemaan ja ehkäisemään ryhmäviestinnän ongelmia? (2) millaiset osaavan vuorovaikutuksen ideaalit ohjaavat heidän ryhmäviestintäänsä?

Tutkimuksen aineistona on vuosina 2024–2025 kolmen suomalaisen yliopiston opiskelijoilta kerätty kyselyaineisto (N = 329). Analyysissa keskitytään kyselyn osioon, jossa hyödynnettiin merkityksellisten tapahtumien tekniikkaa (Flanagan, 1954): vastaajia pyydettiin kuvailemaan onnistuneita ja epäonnistuneita ryhmäviestintäkokemuksia sekä niihin liittyviä havaintoja. Aineisto analysoitiin froneettis-iteratiivisena laadullisena sisällönanalyysinä (Tracy ym., 2024).

Alustavat tulokset osoittavat, että lähtöolosuhteet ja taustatekijät, kuten jäsenten ominaisuudet, ryhmän kompositio ja varhainen rakenteistuminen, hallitsevat kuvauksia ryhmän onnistumisen tai epäonnistumisen selittäjinä. Osaavat käytänteet jäsenyivät tasaisen työnjaon ja tasavertaisen osallistumisen ympärille; niiden puutetta pyritään ratkaisemaan kompensoimalla, rohkaisemalla tai vetäytymällä. Teknologia kuvataan pääasiassa ongelmien aiheuttajana.

Tehtäväkeskeisissä käytänteissä korostuvat alkuvaiheen proseduraaliset käytännöt, kuten suunnittelu ja työnjako, kun taas kriittiseen keskusteluun, yhteiseen ongelmanratkaisuun tai täydentäviin taitoihin liittyviä kuvauksia esiintyy niukasti, vaikka tutkimus korostaa näitä keskeisinä ryhmäprosesseina (Keyton ym., 2021). Kuvauksissa korostuvat samuuden, tuttuuden, tasavertaisuuden ja vaivattomuuden ideaalit. Tasaisen työnjaon painotus heijastanee korkeakoulukontekstin arviointikäytänteitä (Stamp ym., 2020), mutta samuuden ja helppouden idealisointi voi haastaa valmiuksia kohdata työelämän diversiteettiä ja hallita osaavia käytänteitä.

Esitelmässä esitellään täydentyviä tuloksia ja pohditaan niiden merkitystä jatkotutkimukselle ja opetuksen kehittämiselle.